

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/66/2019
Identifikačné číslo spisu: 5315206905
Dátum vydania rozhodnutia: 27.02.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Ján Gandžala
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:5315206905.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ Y., trvalým pobytom v T., 2/ Y., trvalým pobytom v T. obidvaja zastúpení Mgr. Ľudovítom Paulovičom, advokátom, so sídlom v Lučenci, Martina Rázusa č. 19, proti žalovaným 1/ U., trvalým pobytom v L. zastúpenému spoločnosťou Advokátskou kanceláriou JUDr. Peter Strapáč, PhD., s.r.o., so sídlom v Čadci, ul. 17. novembra č. 3215, IČO: 50 473 522, 2/ V. zastúpenej JUDr. Baltazárom Mucskom, advokátom, so sídlom v Bratislave, Vajnorská č. 55, o náhradu nemajetkovej ujmy s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 4C/207/2015, o dovolaní žalobcov 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 26. októbra 2017 sp. zn. 8Co/106/2018, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Žiline z 29. júna 2018 sp. zn. 8Co/106/2018 a rozsudok Okresného súdu Čadca z 26. októbra 2017 č.k. 4C/207/2015-167 zrušuje a vec vracia Okresnému súdu Čadca na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. 1. Okresný súd Čadca (ďalej len „súd prvej inštancie“ event. „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 26. októbra 2017 č.k. 4C/207/2015 - 167 rozhodol tak, že žalobu žalobcov 1/ a 2/ proti žalovaným 1/ a 2/ v celom rozsahu zamietol (I. výrok). Zároveň rozhodol, že pôvodná žalobkyňa 1/ a žalobca 2/ (aktuálne žalobca 1/ - poznámka dovolacieho súdu) sú povinní nahradiť žalovaným 1/ a 2/ trovy konania v rozsahu 100%, vo výške, ktorá bude vyčíslená po právoplatnosti rozsudku súdnym úradníkom prvoinštančného súdu (II. výrok).

1. 2. Súd prvej inštancie v odôvodnení konštatoval, že konanie o žalobe pôvodnej žalobkyne 1/ Y. bolo zastavené, pretože táto dňa XX. augusta XXXX zomrela, pričom ide o osobný nárok, ktorý neprechádza na dedičov (§ 63 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku, ďalej len „CSP“).

1. 3. V odôvodnení rozhodnutia vo veci samej súd prvej inštancie poukázal na zákonné znenia ustanovení § 11, § 13 ods. 1, 2, 3, § 100 ods. 1, § 101, § 106 ods. 1, 2 a § 112 Občianskeho zákonníka, a poukázal i na judikatúru Najvyššieho súdu SR publikovanú pod R 29/1985, R 31/1994 a R 16/2014. Vzhľadom na vznesenú námietku premlčania aplikoval 2-ročnú premlčaciu dobu (§ 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka) týkajúcu sa náhradu škody s odôvodnením, že Ústavný súd SR v odôvodnení

uznesenia sp. zn. III. ÚS 666/2016 z 11. októbra 2016 (v bode 6. odôvodnenia) konštatoval správnosť názorov krajského súdu pri potvrdení rozsudku prvostupňového súdu, kedy aj prvostupňový súd aj odvolací súd zahrnuli nemajetkovú ujmu podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti pod pojem škoda podľa zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (ďalej len „zákon o povinnom zmluvnom poistení“). Ďalej súd prvej inštancie uviedol, že nemajetková ujma je krytá poistením v zmysle ustanovenia § 4 ods. 2 zákona o povinnom zmluvnom poistení a preto nemajetkovú ujmu tvoriacu predmet tohto sporu je potrebné považovať za škodu. Z toho dôvodu súd prvej inštancie v súvislosti so vznesenou námietkou premlčania zo strany žalovaných 1/ a 2 aplikoval premlčaciu dobu upravenú v ustanovení § 106 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka, týkajúcu sa nároku na náhradu škody a neaplikoval premlčaciu dobu upravenú v ustanovení § 101 Občianskeho zákonníka, týkajúcu sa nároku na nemajetkovú ujmu.

1.4. Následne súd prvej inštancie konštatoval, že mal za preukázanú vedomosť žalobcov o škode dňom dopravnej nehody 20. júla 2012, kedy im bolo známe, kto bol vodičom (škodcom) a bolo im známe, že im uvedená škoda vznikla, pretože výsledkom dopravnej nehody bola smrť ich príbuznej (N. dcéry pôvodnej žalobkyne 1/ a aktuálneho žalobcu 1/, a sestry žalobcu 2/). Odo dňa nasledujúceho, t.j. od 21. júla 2012 začala žalobcom plynúť subjektívna dvojročná premlčacia doba a táto im uplynula dňa 21. júla 2014. Žaloba bola podaná po uplynutí premlčacej lehoty dňa 21. júla 2015. Vzhľadom k tomu, že žalobcovia neprodukovali rozhodujúce skutkové tvrdenia a dôkazy z pripojeného dôkazu a to trestného spisu vo vzťahu k spočívaniu premlčacej lehoty, s poukazom na ustanovenie § 112 Občianskeho zákonníka a na judikatúru Najvyššieho súdu SR publikovanú pod R 29/1985, R 31/1974 súd prvej inštancie nemal v konaní preukázané, že premlčacia doba neuplynula, a že nárok žalobcovia uplatnili skôr v rámci adhézneho konania. V tejto súvislosti uviedol, že žalobcovia v tomto smere z pripojeného trestného spisu v rozpore s § 132 ods. 2, 3 CSP neoznačili a nepredložili žiadne dôkazy a tvrdenia, preukazujúce že nárok uplatnili skôr než dňa 21. júla 2015 a že ho uplatnili platným spôsobom v adhéznom konaní. Podľa názoru súdu prvej inštancie bola v spore vznesená hmotnoprávna námietka premlčania v zmysle § 152 CSP a povinnosťou žalobcov bolo v nadväznosti na § 151 ods. 1, 2 CSP výslovne túto námietku premlčania poprieť, uviesť vlastné tvrdenia, inak popretie vznesenej námietky premlčania je neúčinné. Žalovaná 2/ námietku premlčania opierala o 2-ročnú premlčaciu dobu v podaní zo dňa 26. januára 2017, pričom žalobcovia neprodukovali k vznesenej námietke premlčania po uplynutí lehoty 2 rokov z titulu náhrady škody žiadne protitvrdenia, žiadne dôkazy. V zmysle ustanovenia § 185 ods. 1, 2, 3 CSP dôkaznú povinnosť mali žalobcovia, nie súd.

1. 5. Záverom súd prvej inštancie konštatoval, že považoval za nevyhnutné ustáliť, aký druh nároku je predmetom sporu, aby správne aplikoval na daný nárok správnu dĺžku premlčacej doby. Nebolo preto možné rozhodnúť o námietke premlčania bez ustálenia charakteru nároku tvoriaceho predmet sporu. Za situácie, kedy je nárok na náhradu škody tvoriaci predmet sporu premlčaný, neexistuje základ nároku na náhradu škody a je nadbytočné a nevhodné, právne irelevantné dokazovať výšku škody. Preto žalobu v celom rozsahu zamietol z dôvodu premlčania.

1. 6. Žalovaní 1/, 2/ boli úspešnými stranami sporu v celom rozsahu a preto im súd prvej inštancie na základe ustanovenia § 255 ods. 1 s použitím ustanovenia § 262 ods. 1, 2 CSP priznal právo na náhradu trov konania voči pôvodnej žalobkyne 1/ a žalobcovi 2/ (aktuálne žalobca 1/ - poznámka dovolacieho súdu), teda v rozsahu 100 %.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 29. júna 2018 sp. zn. 8Co/106/2018 na základe odvolania žalobcov 1/ a 2/ (pôvodne žalobcov 2/ a 3/ - poznámka dovolacieho súdu) rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku vo veci samej potvrdil (prvý výrok) a vo výroku o trovách konania rozsudok súdu prvej inštancie (formálne) zmenil tak, že žalovaným 1/ a 2/ priznal nárok voči pôvodným žalobcom 2/ a 3/ (aktuálne - žalobcom 1/ a 2/) na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (druhý výrok). Zároveň žalovaným 1/ a 2/ priznal nárok voči pôvodným žalobcom 2/ a 3/ (aktuálne - žalobcom 1/ a 2/) na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % (tretí výrok).

2.1. V odôvodnení rozhodnutia odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie v napadnutom rozhodnutí správne poukázal na to, že bolo najskôr nevyhnutné ustáliť, aký druh nároku je predmetom sporu, aby aplikoval na daný nárok správnu dĺžku premlčacej doby. Súd prvej inštancie v súvislosti s ustálením charakteru nároku tvoriaceho predmet sporu, poukázal na to, že nemajetková ujma je krytá poistením podľa § 4 ods. 2 zákona o povinnom zmluvnom poistení, teda nemajetkovú ujmu tvoriacu predmet tohto

sporu bolo potrebné považovať za škodu. Zákon o povinnom zmluvnom poistení v ustanovení § 15 od 1. januára 2002 zaviedol všeobecný priamy nárok poškodeného na náhradu škody proti poisťovateľovi zodpovednej osoby. Vo vzťahu k poisťovni ide o špecifické právo poškodeného na výplatu plnenia za poisteného, a to vo výške (v tom rozsahu), v akom za škodu zodpovedá poistený, pričom predpokladom vzniku povinnosti poisťovateľa je preukázanie zodpovednosti poisteného za škodu, ktorá poškodenému vznikla. Z poistenia zodpovednosti má poistený právo, ak ku škodovej udalosti, pri ktorej táto škoda vznikla a za ktorú poistený zodpovedá, došlo v čase trvania zodpovednosti, aby poisťovateľ za neho poskytol poškodenému poistné plnenie v rozsahu podľa § 4 ods. 2 zákona o povinnom zmluvnom poistení, t. j. uplatnené a preukázané nároky na náhradu škody, okrem iného škody na zdraví a nákladov pri usmrtení.

2.2. Ďalej odvolací súd uviedol, že súčasťou náhrady škody (ujmy) spôsobenej na zdraví sú nielen ujmy majetkovej povahy, ale aj nemajetkovej ujmy na základe výslovného znenia zákona, akými sú napr. bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia (§ 444 Občianskeho zákonníka), ktoré sa odškodňujú v peniazoch. Právna teória prisudzuje zmysel škody (inej než materiálnej) aj iným ujám nemajetkovej povahy, ktoré môžu vzniknúť z porušenia práva v dôsledku zásahu do inej než majetkovej sféry poškodeného, t. j. ujám i materiálным, morálnym a citovým, za ktoré prináleží poškodenému peňažná náhrada (odškodnenie). Podľa právnej úpravy poistenia občianskoprávnej zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel v smerniciach (Smernica Rady č. 72/166/EHS, Smernica č. 90/232/EHS, Smernica č. 2000/26/EHS) sú členské štáty Európskej únie povinné prijať všetky primerané opatrenia zabezpečujúce, aby zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel obvykle sa nachádzajúcich na jeho území bola pokrytá poistením s cieľom ochrany poistených strán a potencionálnych obetí nehôd a aby akékoľvek škody a ujmy v oblasti povinného poisteného krytia cestujúcich motorových vozidiel nezostali neuhradené. V súlade s týmto cieľom sa úpravou povinného poistenia občianskoprávnej zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel okrem iného vyžaduje, aby poistenie zodpovednosti za ujmu na zdraví pokrývalo zodpovednosť za ujmu na zdraví spôsobenú všetkým cestujúcim okrem vodiča vyplývajúcu z prevádzky vozidla (čl. 3 ods. 1 Smernice č. 72/166/EHS, čl. 1 Smernice č. 90/232/EHS) a aby bolo zaručené poškodeným osobám, ktoré utrpia ujmu alebo škodu následkom havárie motorového vozidla poskytnutie poistného plnenia a priame právo na podanie žaloby proti poisťovateľovi zodpovednej osoby, pričom podľa citovaných smerníc za poškodeného sa považuje akákoľvek osoba, ktorá utrpela ujmu alebo škodu následkom dopravných nehôd, oprávnená na náhradu odškodného, pokiaľ ide o akúkoľvek škodu alebo ujmu spôsobenú motorovými vozidlami (čl. 1 ods. 2 Smernice č. 72/166/EHS a Smernice č. 90/232/EHS). Aplikáciou eurokomformného výkladu pojmov „náhrada škody, škoda na zdraví“ v ustanoveniach zákona o povinnom zmluvnom poistení § 4 ods. 1, 2, 4, § 15 ods. 1) a s prihliadnutím k samotnému účelu povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, z hľadiska zodpovednosti za neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby vyvolaný prevádzkou motorových vozidiel sa v rámci náhrady škody odškodňuje aj nemajetková ujma, spôsobená pozostalým po obeti dopravnej nehody (ako poškodeným), za ktorú možno priznať náhradu (zadosťučinenie) peňažnej formy podľa § 13 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka - ktorú v širšom ponímaní treba považovať za škodu na zdraví podľa § 4 ods. 2 písm. a/ zákona o povinnom zmluvnom poistení. Požadovaná náhrada nemajetkovej ujmy podľa § 13 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka tak aj podľa názoru odvolacieho súdu spadá do rozsahu povinného zmluvného poistenia zodpovednosti žalovanej 2/ za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla podľa zákona o povinnom zmluvnom poistení.

2.3. Odvolací súd sa stotožnil s odôvodnením súdu prvej inštancie poukazujúcim na uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 666/2016 -36, ktoré bolo vydané v inej obdobnej veci, kedy Ústavný súd SR akceptoval rozšírenie pojmu „škoda na zdraví“ prostredníctvom eurokomformného výkladu použitého všeobecnými súdmi aj na náhradu nemajetkovej ujmy. Odvolací súd sa vzhľadom na vyššie uvedené stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že nemajetkovú ujmu tvoriacu predmet tohto sporu je potrebné považovať za škodu.

2.4. Následne odvolací súd v súvislosti s riešením otázky premlčania uplatneného nároku konštatoval, že sa stotožňuje so záverom súdom prvej inštancie, že v prípade uplatňovaného nároku je potrebné aplikovať ustanovenie § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka, teda 2-ročnú subjektívnu premlčaciu dobu.

2.5. Námiatku žalobcov uvedenú v odvolaní týkajúcu sa nesprávneho právneho posúdenia veci odvolací

súd nepovažoval za dôvodnú. V tejto súvislosti uviedol, že aj podľa jeho názoru sa právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe podľa § 101 Občianskeho zákonníka, ale v tejto veci, ako už bolo správne konštatované súdom prvej inštancie, ide o nárok na náhradu škody. K týmto záverom prezentovaným súdom prvej inštancie žalobcovia v odvolaní nič konkrétnejšie neuviedli. Okrem toho odvolací súd uviedol, že nevidel právny dôvod posudzovať námietku premlčania a teda aj premlčacie doby vo vzťahu k žalovanému 1/ a žalovanej 2/ rozdielne, keď ide o nárok považovaný za náhradu škody. Stotožnil sa s vyjadrením žalovanej 2/ k odvolaniu žalobcov, že nie je možné na jednej strane konštatovať, že nemajetková ujma je škodou na účely zákona o povinnom zmluvnom poistení, ale na druhej strane aplikovať premlčanie vo vzťahu k náhrade nemajetkovej ujmy.

2.6. Vzhľadom na vyššie uvedené odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie vo veci samej ako vecne správny potvrdil. Výrok o trovách konania súdu prvej inštancie (formálne) zmenil a rozhodol, že žalovaným 1/ a 2/ priznal vo vzťahu k pôvodným žalobcom 2/ a 3/ (aktuálne - žalobcom 1/ a 2/) nárok na náhradu trov (prvoinštančného) konania v rozsahu 100 %, odôvodňujúc to tým, že súd prvej inštancie nesprávne zaviazal k náhrade trov konania (pôvodných) žalobcov 1/ a 2/, hoci (pôvodná) žalobkyňa 1/ zomrela v priebehu konania a súd voči nej konanie právoplatne zastavil.

2.7. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa ustanovenia § 396 ods. 1, s použitím § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP, a keďže úspešnou stranou odvolacieho konania v celom rozsahu boli žalovaní 1/ a 2/, priznal im nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia 1/ a 2/ (ďalej aj „dovolatelia“) dovolanie, v ktorom žiadali, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

3.1. Prípustnosť dovolania odôvodnili poukazom na ustanovenie § 421 ods.1 písm. a/ CSP.

3.2. V odôvodnení dovolania uviedli, že odvolací súd sa stotožnil s argumentáciou žalovaných, týkajúcou sa nemajetkovej ujmy krytej poistením v zmysle ustanovenia § 4 ods. 2/ zákona o povinnom zmluvnom poistení, pričom pri riešení otázky premlčacej doby vychádzal z ustanovenia § 106 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka. Podľa názoru dovoľateľov z celkového odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu možno usudzovať, že sa s stotožnil s právnym názorom súdu prvej inštancie a mal za to, že právo na náhradu nemajetkovej ujmy sa premlčuje v lehotách v zmysle ustanovení § 106 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka, a teda ako právo na náhradu škody, v dvojročnej subjektívnej a trojročnej objektívnej premlčacej dobe. Dovolatelia uviedli, že s takýmto právnym názorom odvolacieho súdu v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie sa nestotožňujú, argumentujúc tým, že predmetom sporu je právo na náhradu nemajetkovej ujmy, ktoré sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe. Poukázali na to, že sa odvolací súd svojím právnym posúdením premlčania odchyľil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Svoje tvrdenie podporili poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo/100/2009, 2 Cdo/194/2011 a 5 Cdo/265/2009, v ktorom je uvedené: „Počiatok plynutia všeobecnej trojročnej premlčacej doby náhrady za nemateriálnu ujmu je podľa § 101 Občianskeho zákonníka je viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu objektívne spôsobilého porušiť alebo ohroziť osobnostné práva fyzickej osoby. Premlčacia doba začína plynúť dňom nasledujúcim po dni, kedy došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv.“ Ďalej uviedli, že „osobitosť úpravy premlčania práva na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vzhľadom na úpravu premlčania práva na náhradu škody upravenej v ustanovení § 415 a nasl. Občianskeho zákonníka s úpravou jej premlčania v ustanovení § 106 Občianskeho zákonníka, je práve rozdielny charakter týchto nárokov, hoci sú obidva nárokmi vyplývajúcimi z dopravnej nehody.“ Dovolatelia mali za to, že právny názor odvolacieho súdu nebol v súlade s Občianskym zákonníkom, a tiež s ustálenou rozhodovacou praxou, ktorá sa s otázkou premlčacej doby na právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch opakovane vysporiadala tak, že právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej lehote v zmysle ustanovenia § 101 Občianskeho zákonníka.

4. Žalovaný 2/ vo vyjadrení k dovolaniu sa stotožnil s názorom žalobcov 1/ a 2/ (dovolateľov), týkajúcim sa premlčania nemajetkovej ujmy v trojročnej premlčacej dobe, avšak namietal, že samotní žalobcovia v konaní poukazovali na uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky, rozhodnutia Európskeho súdneho dvora ako aj na ďalšie rozhodnutia súdov nižších stupňov argumentujúc tým, že nemajetková ujma je na účely povinného zmluvného poistenia motorových vozidiel škodou. Takéto tvrdenie žalovaný

2/ považoval za pochopiteľné a jediné možné, nakoľko zákon o povinnom zmluvnom poistení ustanovuje iba inštitút náhrady škody a nie náhrady nemajetkovej ujmy. Vzhľadom na skutočnosť, že odvolací súd a súd prvej inštancie uznali jeho pasívnu vecnú legitimitáciu, museli na voči nemu uplatnený nárok vzhliadať ako na uplatnenie nároku na náhradu škody a aplikovať príslušné normatívne texty. Poukazovanie žalobcov na rozhodnutia súdov vo vzťahu k trojročnej premlčacej lehote vo vzťahu k nemajetkovej ujme považoval žalovaný 2/ za správne, avšak podľa jeho názoru voči nemu nemôžu obstať, pretože voči nemu si žalobcovia uplatnili náhradu škody a nie náhradu nemajetkovej ujmy. Vzhľadom na vyššie uvedené žalovaný 2/ žiadal dovolací súd aby dovolanie žalobcov 1/ a 2/ ako nespĺňajúce zákonné požiadavky odmietol.

5. Žalovaný 1/ vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že má za to, že rozhodnutia súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu sú vecne a právne správne, pričom zo strany žalobcov nedošlo k uplatneniu nároku v zákonom stanovenej premlčacej lehote a z tohto dôvodu nebolo možné ich nároku vyhovieť. Ďalej uviedol, že súd je viazaný návrhom a v predmetnom spore si žalobcovia uplatňovali nárok na náhradu škody, preto neprináležalo posudzovať nárok vo všeobecnej trojročnej premlčacej lehote v zmysle ustanovenia § 101 Občianskeho zákonníka. Ďalej uviedol, že v predmetnej veci nie je možné argumentovať tým, že na jednej strane si žalobcovia uplatňujú nárok na náhradu škody v zmysle zákona o povinnom zmluvnom poistení a na druhej strane žiadali aplikovať premlčaciu dobu tak, ako pri náhrade nemajetkovej ujmy. Vzhľadom na uvedené žiadal dovolací súd, aby dovolanie ako nedôvodné odmietol a priznal mu nárok na náhradu trov dovolacieho konania v celom rozsahu.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ event. „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobcov je prípustné a dôvodné, a preto dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu i rozsudok prvoinštančného súdu zrušil (§ 449 ods. 1, 2 CSP) a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

7. V danom prípade dovolatelia vymedzili prípustnosť dovolania poukazom na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

8. Aby na základe dovolania podaného v zmysle § 421 ods. 1 CSP mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP.

9. Ak nemá dovolanie, prípustnosť ktorého strana sporu vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 CSP vykazovať nedostatky, ktoré by v konečnom dôsledku viedli k znemožneniu meritórnemu dovolaciemu prieskumu a odmietnutiu dovolania podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa v dovolaní vysvetliť, o ktorú z možností uvedených v ustanoveniach v § 421 ods. 1 písm. a/ až c/ CSP ide, teda z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 206/2017, 1 Cdo 203/2016, 3 Cdo 235/2016, 4 Cdo 89/2017, 7 Cdo 20/2017, 8 Cdo 186/2016).

10. Ako už bolo uvedené, v danom prípade dovolatelia vymedzili prípustnosť dovolania poukazom na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej praxe dovolacieho súdu.

11. Pre všetky procesné situácie, v ktorých § 421 ods. 1 CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny

význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku v dovolaní zadefinuje a špecifikuje. Otázkou relevantnou z hľadiska § 421 ods. 1 CSP môže byť pritom len otázka právna (teda v žiadnom prípade nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnú (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnú (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

12. Právnu úpravou dovolania v Civilnom sporovom poriadku sa sleduje náprava nesprávností v individuálnom spore dovolateľa, ale tiež dosiahnutie cieľov významných z hľadiska celkového rozhodovania všeobecných súdov Slovenskej republiky. Ustanovením § 421 ods. 1 písm. a/ CSP sa takto sleduje zámer minimalizovať nežiaduce odklony rozhodnutí odvolacích súdov od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a tým prispieť k ich jednotnému rozhodovaniu.

13. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 CSP má tiež osobitný význam korelačný vzťah medzi „právnou otázkou“ a „rozhodovacou praxou dovolacieho súdu“. Najvyšší súd už v niektorých rozhodnutiach uviedol, že „ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu vyjadrujú predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali“ (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 6/2017, 3 Cdo 158/2017, 4 Cdo 95/2017, 5 Cdo 87/2017, 6 Cdo 21/2017 a tiež 6 Cdo 129/2017).

14. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej dovolací súd už určitú právnu otázku vyriešil, rozhodovanie jeho senátov sa ustálilo na zvolenom riešení tejto otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Najvyšší súd k tomu v rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 6/2017 (podobne tiež napríklad v rozhodnutiach sp. zn. 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 235/2016, 4 Cdo 95/2017 a 7 Cdo 140/2017) uviedol, že „v dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená“.

15. Z obsahu dovolania (čl. 11 ods. 1 Základných princípov Civilného sporového poriadku) možno konštatovať, že dovolatelia prípustnosť dovolania vyvedeného z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP odôvodnili dostatočným spôsobom (v súlade s požiadavkami uvedenými v odseku 14 tohto odôvodnenia), pretože z obsahu dovolania možno vyvodíť právnu otázku riešenú odvolacím súdom a spôsob, akým ju riešil odvolací súd, a tiež, ako by táto právna otázka mala byť podľa nich riešená. V podstate ide o otázku, či v prípade uplatnenia nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa ustanovenia § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka sa otázka premlčania posudzuje podľa všeobecnej úpravy premlčacej doby, ktorú upravuje ustanovenie § 101 Občianskeho zákonníka, alebo podľa osobitnej úpravy premlčacej doby týkajúcej sa premlčania práva na náhradu škody podľa § 106 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka. Prvoinštančný súd pri svojom rozhodnutí vychádzal z právnej úvahy, že nemajetková ujma je krytá poistením v zmysle ustanovenia § 4 ods. 2 zákona o povinnom zmluvnom poistení a preto nemajetkovú ujmu tvoriacu predmet tohto sporu je potrebné považovať za škodu. Na základe tejto úvahy potom dospel k záveru, že na riešenie otázky premlčania uplatneného nároku je potrebné aplikovať premlčaciu dobu upravenú v ustanovení § 106 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka, týkajúcu sa nároku na náhradu škody a nie premlčaciu dobu upravenú v ustanovení § 101 Občianskeho zákonníka, týkajúcu sa nároku na nemajetkovú ujmu. Z uvedenou úvahou a z nej vyvedeným záverom sa stotožnil i odvolací súd.

16. Dovolací súd zastáva názor, že uvedená úvaha a z nej vyodený právny záver je nesprávny a je v rozpore s ustálenou praxou dovolacieho súdu. Je jednoznačné a nesporné, že predmetom tohto sporu je nárok žalobcov na náhradu nemajetkovej ujmy uplatnenej podľa ustanovenia § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Dovolací súd zastáva konštantný ustálený názor, že právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, je právom majetkovej povahy, ktoré sa premlčuje (viď napr. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. novembra 2012 sp. zn. 2 Cdo 194/2011, publikovaný pod R 58/2014, uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 17. februára 2011 sp. zn. 5 Cdo 265/2009, uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 17. februára 2017, rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. novembra 2017 sp. zn. 8 Cdo 24/2017), pričom z uvedených rozhodnutí dovolacieho súdu vyplýva jednoznačný záver, že toto právo sa premlčuje v všeobecnej premlčacej dobe podľa ustanovenia § 101 Občianskeho zákonníka. V konečnom dôsledku, správnosť tohto právneho názoru vyplýva napr. i z uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. septembra 2013, sp. zn. IV. ÚS 542/2013-18.

17. Z uvedeného vyplýva, že rozhodnutie súdu prvej inštancie i rozhodnutie odvolacieho súdu vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci v zásadnej právnej otázke pre správne rozhodnutie, pričom v tejto otázke došlo k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a teda v tomto prípade bola daná nielen uplatnená prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 421 ods.1 písm. a/ CSP, ale aj jeho dôvodnosť.

18. Z uvedených dôvodov dovolaciemu súdu neostala iná možnosť, ako dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu i rozsudok prvoinštančného súdu zrušiť (§ 449 ods. 1, 2 CSP) a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

19. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

20. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

21. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

